

סוף זמן קר"ש

עש"ק ראה

9:02

עש"ק שופטים: 9:04

מאן דלא קרי קר"ש בענתה
בגדיי הוא כל ההוא יומא
הדיק בליל סוף.

בי"ה

מבני עיינות התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת ראה

מס' ביצה יח: עד כ.

פרשת שופטים

מס' ביצה כ: עד כג.

תנ"א וא מן לעת רב"י נחוראי
(ואו ראה אצ"ק לנשיאותו אין ארבעת חזקת)
מחבר רבינו שליט"א בסיום סוף קידושין

כ"ה אב תשס"ה

ראה

שנה י' גליון מ"ב (תל"ג)

אוצר הגנוז

אין מתקשין על המת יותר מדאי

בנים אתם לה' אלהים לא תתגדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת (יד, א). ואם תשאלו למה נסמך ענין זה לפרשת עיד תנחת. עליכם לדעת שהמנהג הזה להתגודד ולעשות קרחה בין עינים היה ממנהגי עבודה זרה וכומריה. כמו שנאמר: ויתגודדו כמשפטם (מלכים יח), ולכן אחרי שהזהיר לנו הכתוב קודם לכן על הע"ז באזהרות הרבה. צוה לנו שלא להתגודד. (אברבנאל)

שכן מנהגם שפצעו בשרם עד שפך דם, והוא שטישין לאות צער על מת כזו. ושייכות ההקדמה לזה בנים אתם לה' אלהים נראה י"פ מ"ש במו"ק כ"ז ב' בהגבלת השיעורים לבכי ולמספר על מת, שלשה לבכי, שבעה להספד וכו', אמרו שם, מכאן ואילך אמר הקב"ה אין אתם רחמנים יותר ממני, וכלומר שאחר השיעורים האלה אסור להצטער עוד, והסברא פשוטה שכמו בשיעור הזמן כך באיכות ומחות הצער אסור להצטער יותר מדאי, והנה אם המצטער עושה מרוב צערו ומרירות לבו חבורות ופצעים בשרו, כמובן הוא שהוא שיעור יותר על הרגיל והטבעי, ועל זה אמר בנים אתם לה' אלהים, וא"כ אחרי שהקב"ה דן את הנפטר במיתה, בודאי עשה זאת כאב הרודה את בנו אשר בודאי לטובה כונתו, וא"כ כשאתם עושים סימני צער אינמים עד שמחבלים אתם בגופכם הרי אתם עושים נעמכם רחמנים יותר מהקב"ה וכאלו אין אתם מכירים אותו לאב לכם ואתכם לבנים, דלולא כן הרי אין מוכיחין את האב המייסר את בנו החפץ בתיקונו, וזהו שאמר בנים אתם לה' אלהים, ובכן – לא להתגודד ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת. (תורה תמימה)

בגמרא מו"ק כז: איתא כל המתקשה על המת יותר מדאי על מת אחר הוא בוכה. פירש הרשב"א שכיון שמתקשה על המת נראה כמתאונן על הדין וקורא תגר, ולכן נפקו נפתחת ומעיינים בה. וברמב"ן (דברים יד א) כתב על הפסוק 'בנים אתם לה' אלוהים לא תתגודדו', ששעם 'עם קדוש' הוא הבטחה בקיום הנפשות לפני יתברך, ולכן אמר שאחרי שאתה עם קדוש וסגלת ה' ולא ישא אלהים נפש וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, אין ראוי לכם להתגודד ולהקרת על נפש ואפילו ימות בנוער. ומכאן סמך לרבנותיו שאסור להתאבל על נפש יותר מדאי. משום שאין הנשמות הולכים לאיבוד אלא לעולם שכולו ארוך, ואין טעם להצטער יותר מדאי.

ורש"י בעין יעקב פירש שכיון שנמשך אחר הצער, הצעד נמשך אחריו. ועיין שם בעיני יעקב שפירש עוד שעונשו הוא מדה כנגד מדה, וכמו שאמר ה' למרגלים (תענית כט.) אתם בכיתם בכיה של חנם ואני אקבע לכם בכיה לדורות.

אמנם יראה לי שגם אם [לא] יעשה לעבודה זרה אסור, ואעפ"י שבדברי רבותינו נאמר בביאור ע"ז, אפשר שהכוונה בו כשיעשה כדרך עובדי עבודה זרה אפילו לעבודת ה' לפי שזה דעת נפסד, כי בעלי זה הדעת יחשבו שאליהם ישגיחו בהם וירחמו עליהם בהרימם קולם, או כאשר הם מתגודדים ומצטערים בעבודתם כמו שנראה בענין גביאי הבעל, כשהיו אומרים הבעל עננו שהיו מרימים קול ומתגודדים כמשפטם [מלכים שם]. והקרב על ה' ועבודתו הוא בעבודת הלב, בין בעיני שכלי לא בהרמת קול ועבודה גופנית.

(המשך בעמוד ד)

ממך המקום היינו אם הנקרא מקום יהיה מרוחק ממך, או לא יועיל מה שתאמר אוכלה בשר רק "חבת מבקרך וצאנך" ואז ואכלת בשר, ודפח"ה.

עונש המתעלם מן הצדקה

כי פתח תפתח את ירך לו. בשם הגאון מוילנא זצוק"ל, על מאמר (בבא בתרא י, א): רב פפא הוה סליק בדרגא אשתמיט כרעיה בעי למיפל, אמר ליה רבי חייה שמא עני בא לירך ולא פרנסתו. ולכאורה, מדוע עלה על לבו דוקא שמא עני בא לירך, ולא העלמה ממצוה אחרת. אבל כבר רמז על זה בעל השטעמים 'כי פתח תפתח את ירך לו', שטעם של 'פתח תפתח' הוא דרגא תביר, רמז להמתעלם מן הצדקה תופחת דרגא תחתיו.

פנינים יקרים

עצה טובה לנתינת צדקה

נתן נתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו. וקשה הכפל. ועוד דקאמר ולא ירע לבבך הרי זה דבר המסור ללב ומה יעשה מי שהשעה דחוקה לו ואעפ"כ נתן הרי לבבו ירע וכי לעון יחשב לו. וי"ל על פי שפי' לעיל בפ' תרומה ויקחו לי תרומה ופי' רש"י הפרשה יפרשו ממנום נדבא ופי' דבא הכתוב להורות לנו דרכי הצדקה שלא יצטרך בכל עת ללחום עם היצדק"ר ע"כ יפריש בפי"א סך מסוים לצדקה ומה יקח בכל עת הצורך ולא ירע לבבו מאחר שהפריש מנכר חשי"ה נתן נתן פי' ממה שנתת כבר נתן ועי"ז לא ירע לבבך.

קרבן השני

חינוך הבנים משפיע על האב

למען ייטב לך. עפ"י שפרשתי הפסוק (משלי כ"ב) חנוך לנער עפ"י דרכו גם כי יוקין לא יסור ממנו, כי דרך העולם כשהבנים מתנהגים בדרך התורה ויטיבו מעשיהם, אז גם אביהם ייטיב דרכו ויתקן מעשיו עוד יותר, ואם ח"ו להיפך אז גם הוא מתקלקל עמהם, וזה חנוך לנער עפ"י דרכו, שתתן לו חינוך טוב, ואז גם כי יוקין לא יסור ממנו, ר"ל גם אביהם הזקן לא יסור ממצות ד', וכמ"כ כאן למען ייטב לך ולבניך אחרים, שתחנכם שייטיבו מעשיהם, ויקיימו מצות ד', ואז כי תעשה הטוב והישר בעיני ד' אלקיך, שגם אתה תעשה הטוב והישר ותתקן מעשיך.

דברי יואל

הכנה לראש השנה

יתכן לומר כי מאחר שפרשת ראה קורין תמיד בשבת שמברכין בו חודש אלול או בשבת שחל בו ראש חודש אלול, על כן רמז הכתוב בפרשה זו ענין הדין והמשפט של ראש השנה, ולזה נאמר ראה אנכי נתון לפניכם היום ברכה וקללה, וקאי על יום ראש השנה, כדאיתא בזה"ק (בא דף לב.) היום דא ראש השנה, וביום הזה הקב"ה דן כל באי עולם לברכה או לקללה ח"ו, וקורין קריאה זו בתחילת חודש אלול כדי לעורר לבבות ישראל ולחזקיהם לעשות הכנה דרבה בתשובה תפילה וצדקה טרם בוא יום הדין בראש השנה.

ברך נשה

עושה צדקה בכל עת

די מחסורו אשר יחסר לו. י"ל שלא יתן לעני כדי להציל עצמו כשחילה או כדי שיצליח בבכסו, כי הגם שמותר ליתן סלע בצדקה בשביל שיחיו בנו, זה רק מי שהקרה לו שחלה בנו אז מותר לומר כן, אבל לא יתן רק בשעה שצריך לעצמו, כי זה אינו רוצה למלאות חסרון העני רק ממלא חסרונו ע"י העני. ח"כ די מחסורו אשר יחסר לו, בשביל שחסר לו לעני, ולא בשביל מחסורך אשר יחסר לך וק"ל. ונ"ל שזהו כוונת הקרא [תהלים קו, ג] אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת, בין שיש לו עת שמחה או צרה בכל זמן נתון, זה שומר משפט הצדקה שנתן בשביל מצות צדקה כראוי והבן.

כתב סופר

העני מחויב ג"כ בצדקה

כי פתח תפתח את ירך לו והעבט תעביטו די מחסורו אשר יחסר לו. להבין הכפילות, פתח תפתח, והעבט תעביטו, יש לומר, כי מדרך העולם, הנותן צדקה לעני ומחויקו, או המלמה מעת לעני, ואח"כ נודע לו כי העני הזה נתן ממעות הללו לעני אחר או ההלואה היתה לצורך חבירו הנצרך לה, ירע בעיניו ואמר יאמר, הלא רק לך נתתי, ואם אינך נצרך, למה זה תקבל. אבל באמת בלא דעת ידבר איש ההוא, כי הלא גם העני רוצה לקיים מצות צדקה, ומה לי אם נתן לו מעות לקנות תפילין, או לקיים מצות צדקה, כי מצוה זו חסרה לו כמלוא זו ומאי בינייהו, וכאמרם, אפילו עני המתפרנס מן הצדקה יעשה צדקה (גיטין ז:), ולזה למדה אותו התורה"ק, פתח תפתח את ירך לו, בלשון כפול, שתפתח את ירך לו בכפילא, באופן שגם הוא יוכל לפתוח את ידו ולקיים מצות צדקה, והעבט תעביטו, שתעבטו לו שיוכל הוא לעבטו לחבירו, די מחסורו אשר יחסר לו, היינו כל מה שחסר לו והוא דואג ומצפה מתי תבוא לידי ואקיימנה, ובוה שאתה ממלא חסרונו, אין לך צדקה גדולה מזו.

עשרת שלמה

מעלת אדם הראשון יותר מנוח

כי ירחיב ד' אלקיך את גבולך וגו' ואמרת אוכלה בשר וגו' בכל אות נפשך תאכל בשר כי ירחק ממך המקום וגו' חבת מבקרך ומצאנך וגו'. אא"ז הגאון הקדוש רבינו שלמה קלוגר זצוק"ל ביאר הכתוב דהנה מצינו באדם הראשון שלא הותר לו לאכול רק ירק עשב, ולנה הותר לאכול בשר, ולכאורה הרי נח גדול מאדם הראשון בוה, אך אם נשכח היטב בדבר נראה גדולה מעלת אדם הראשון מנח, דהנה נדבחה באוכלי המן שטעמו בו כל טעם שרצו לטעום טעם עשב טעם דגים וכדומה, וכן נמי אדם הראשון ה"י צדיק גמור והיה יכול לטעום בהירק עשב טעם מכל מיני מאכל בשר ולא הוצרך לזבוח בהמות לאכלה, לא כן נח דלא ה"י גדול כ"כ כמו אדם הראשון לא ה"י יכול לטעום בירק עשב טעם בשר לכן הוצרך לזבוח בהמות, זה כוונת הכתוב "כי ירחיב ד' את גבולך כאשר דבר לך" ותהי צדיק גמור, די בוה "רק ואמרת אוכלה בשר" או "בכל אות נפשך" כאשר אך תאווה נפשך לבשר תיכף "תאכל בשר" בלי זביחה כי בכל דבר שתאכל תטעום טעם בשר. אכן "כי ירחק

היקולא דידיקיא

הגה"ק ר' העניך מאלעסק זצ"ל
בדרי"ה אלול שנת תרמ"ד לפ"ק

נפלאות מסופר המון ענינים ומופתים נפלאים בישועות ורפואות למעלה מדרך הטבע שנושעו אצל רבינו ע"י תפלותיו הקדושים. וסיפרה זקניה אחת שבילדותה כשהיתה בת חמש שנים עמדה אצל פתח רבינו וראתה איך שאנשים נכנסים ויוצאים עם פתקאות, ואחר קריאת הפתקא של כל אחד ואחד, הכה ביד קדשו על השלחן וצעק העלף, העלף, העלף.

תקצר היריעה מהכיל הסיפורים הרבים שגודעו בין החיים על כח קדושתו של רבינו לפעול ישועות באופן נפלא, אבל פטור בלא כלום אי אפשר, ולכן נציין פה קצת ענינים נפלאים.

איש א' מאמערקא בא פ"א לאלעסק לרבינו ויהי כאשר ראה תוארו נפל ארצה ונשק את כפות רגליו. וכאשר יצא החוצה פירז נתן לאבינו, וסיפר כי היה שוכב על ערש דור ורופאים החליטו אותו למות ר"ל, וראה בחלומו כי איש א' עומד לפניו, ואמר: דער מענטש מעג זיך לאנג לעבן, ותומי"י יצא וכאי בדיתו. ושאל עליו מי הוא זה האיש, ואמרו לו כי הוא הה"ק מאלעסק, וכי הוא ביטל את הדינין מאתו ומאו הרגיש כי עלה לו אורכה, אח"כ שגא את רגליו לעיר אלעסק וכאשר ראהו הכירו כי הוא ביטל הדינין ר"ל מאתו.

פעם נסע אל רבינו גביר אחד מאנשי חסידיו, ונפצרה בו אשתו שהיא רוצית לנסוע עמו יחד לראות פני רבינו כראות פני אלקים, והסכים בעלה לדבריה ונסעו יחדיו, ועל אם הדרך בעיר לבוב נחלתה אשתו והרופאים אמרו כי תסע בחזרה לביתה, כי מצבה קשה מאד, אמנם היא מיאנה לשמוע לדבריהם והמשיכה בדרכם לאלעסק, ויהיה כבואם לרבינו שפך בעלה שיחו כי אשתו נחלת על הדרך ומתיירה הוא ממאמר חז"ל לאתר דרגולהי דאינש מובילין שם מתבעי מתמן, יען כי רואה עין בעין כי אשתו חשקה לבוא לאלעסק ונחלת בהדרך. וכאשר שמע רבינו דבריו נענה ואמר: מיר טייטשען עס אנדערש "שם מתבעי תמן", דארט ווערט עס אויך געבעטן, ולמען תהי' לו ישועה באתה הנה ואל תדא ארעל, וכן היה כי נתרפאת לגמרי.

פעם ביום ראשון של שבועות, קודם קריאת התורה, כאשר הלך רבינו לביתו לנוח מעט, קודם שבא בחזרה לבית הכנסת, נדרדו כמה חסידים ועלו על הבימה, כדי שיוכלו לעמוד סמוך אצל הצדיק בשעה שיאמר אקדמות. והנה כשנכנס רבינו לבית הכנסת, רמז בידו שכל האנשים ירדו מהבימה, ורק לאיש פשוט אחד מהמון העם שעמד אף הוא על הבימה רמז לו שהוא ישאר על מקומו. וחסיד אחד התרעם בלבו וחשב, אנתנו לומדים כל השנה בתורה הקדושה, ולא נתן לנו הרבי לעמוד אצלו, ולעם הארץ הזה נתן רשות. אבל כשהתחיל רבינו לומר "אקדמות" בהתלהבות נוראה, כדרכו בקדוש, עברה וחלפה המחשבה ממנו, כי כל חושיו היו דבוקים לשמוע אקדמות קדשו של רבינו. ואחר התפלה הלך אותו חסיד לשולחן חתנו של רבינו הגה"ק רבי אנשיל אשכנזי זצ"ל, וכשבא לשם ומצא אותו האיש שעמד על הבימה אף הוא יושב שם, וחזרה וניערה אותו מחשבה בלבו, ותיכף שמע את הגה"ק רבי אנשיל פותח פיו ואמר: בהר סיני, כידוע נתרפאו כל החולים, וחונתי הוא צדיק הדור והבימה שלו היא בבחינת הר סיני, והנה פה האיש הזה זקוק לרפואה לכן נתן לו חונתי הקדוש רשות לעמוד אצלו בשעת קריאת התורה על הבימה, כדי שתהיה לו רפואה, וראה אותו חסיד עד כמה גדול כחו של רבינו.

גם צדיקים אחדים ידעו בגודל כוחו של רבינו להמשך רפואה. ומעשה באיש אחד שתלה על גרונו עד שהיה קשה וכואב לו בלבוש אף את רוקו, ורצה לישע לרופאים הגדולים שבעיר ווינא, והלך להתייעץ עם רבו הרה"ק רבי דוד מטאלאט שהתגורר אז בעיר בראד, והדרך אצל רבו היה כנהוג אצל שאר חסידיו רוסיא, שתחלה הי' נותנין להרבי חיי קופיקע בתור פדיון נפש, ואחר כך היה הרבי קובע סכום הכסף שיוסיפו ליתן, וזהו לו הרה"ק ליתן כסף כמנין שמו שהיה שמואל, ואח"כ הציע לו לנסוע לרבינו שהוא איש מופת ועל דוד יוושע, והיה בבואו לפני רבינו נתן לו חיי קופיקע, ונטל הרה"ק את מטפחתו וישם על צווארו ויברכהו, ושאל לו, ונאמרו לו טוב, ונתרגש האיש וקרא בקול, ובי, כבר הוטב לי מכל וכל עד ששכח אינני צריך לנסוע לוינא. ועכשיו יצוה הרבי עלי ליתן כלל רצוני ואתה, אולם אצל סירב ליקח ממנו מאומה באומרו, שמקובל בידו מחונתו זצ"ל שאסתר לא ביקשה דבר ונבגל כן נשאהו. אבל האיש ההוא חזר והפציר

ברבינו ואמר שאצל רבו המנהג הוא לקחת, ושאלו רבינו כמה מעות לקח אצלו רבו, והשיב לו כמנין שמו שמואל ושאל לו, ומה עשה עמך עבור זה, ואמר האיש שיעץ לו לנסוע אליו לאלעסק. ונענה רבינו ואמר שבדאי היה שוה הדבר כל הסכום שהיה אמנם נתן לו עצה טובה.

אמנם כבר ידעו באי ביתו דכשהיו מזכירים חולה מסוכן לפניו לא היו מודיעים לו שהוא בסכנה, דאז סירב להזדקק לדבר, אלא הי' מזכירים שם החולה בדרך כלל, ואז הי' הולך למקוה לטובתו. ופעם בא אליו אחד מקרוביו והזכיר לפניו חולה, והאציל עליו ברכתו והלך לטבול במקוה, וכשחזר משם התרעם עליו על שלא הגיד לו שהוא חולה מסוכן. אולם הוסיף דמה דזהו הוה, וכיון שכבר ברכו הי' טוב, ואמנם הי' לו ישועה ותורה.

כן מסופר שהרה"ק הייטב לב אמר קודם פטירתו, הנה עוד יש לי לחיות שנים רבים [כי בן ע"ה שנים היה במותו, והיה אומר כי היה לו לחיות פ"ה שנים כמו זקנו מהר"ם ט"ב] נאר איך האב מ"ק שטארק איינגעשפארט על ביאת המשיח, אבל עכ"ו א הייתי צריך לטבול יסורים גדולים כאלו, רק הניי מקבלם עלי באהבה עזה.

ושל אחד מגדולי חסידיו לרבינו להזכיר עצמו ואמר שהוא יוכל עשות לו טובה כי יאחזו בידו שורש הישועה ועברו כי המה משרוש אחד. ואכן כאשר בא אצלו הדפנעש, "ראביבער ווינטש איין ישועה במרה"י אזי אסף רגליו אל המטה ונאסף לעניו ומרן רביה"ק זי"ע בעל דברי יואל אמר שהעולם מספרים שוקיני רה"ק הייטב לב זצ"ל בעת חלו שלח שליח לרבינו להזכיר אותו ולמסור לו דהיות שאני יכול לטבול את היסורים, ע"כ או שיתרפא או שיעדר מן העולם, ואמר רביה"ק זי"ע, שהאנינו כי: "אין ערליכער איד רעדט נישט אזוי", אלא שלח להזכיר אי"ע שיהא ביכלתו לכוון את הכוונות שצריך לכוון בעת יציאת נשמה, וסיפרו זקני חסידים ששמעו נד מהשליח הנ"ל דבעת שהעמיד יין אצל עריכת שולחנו הטהור של רבינו בעד הייטב לב זצ"ל הי' ניכר עליו שהוא יודע שכבר נסתלק הייטב לב לעולמו.

כן בפקודת ישועה ורחמים לבני חיי ראו אצל רבינו נפלאות. ופעם הזכירו לפניו אחד שעברו כבר כמה שנים מנישואיו ועדיין לא נושע בבנים, ואמר רבינו שיחפור ג' טפחים מסביב מקום הדלף גג ביתו ואזי יוושע, וכך היה – ופלא.

במיוחד ראו אצל רבינו כח גדול בענין דיבוקים, והנה מה שמספר עד ראה [בספר מראה אש]: בשנת תרמ"א הייתי בק"ק בארדפעלד בית הה"צ ר' משה'לע בן הר"י'צ מנארליץ איזה שבעות, פעם אחד ישבנו אצל סעודת צהרים בא שמה ר' שמה ר' משיב קליטשעב הסמוך לבארדפעלד עם בנו החבור כבן יד שנים והה"צ נתן להם שלום וכאשר נתן שלום לבנו הב' הנ"ל אמר "עליכם שלום באדיאובער רבי", אמר הה"צ מה זה שתדבר עמי כך, אמר ר' מאיר בני הוא חולה כי ביום אתמול שהיה שבת ראיתי שהיה מחלל שבת עם המנעלים שלו והכיתו אותו על הלחי ונפל לארץ ולא דיבר עמי עד מוצאי ש"ק אחר הבדלה, ואח"כ שמעתי ממנו קול לאמר תדע שאני דיבוק ורצוני שתסע עמי לק"ק אלעסק אצל הה"ק דשם, ולכן באתי להרב להתייעץ מה לעשות, פתח הרב ואמר על מה נכנסת בתוך החבור הזה, אמר החבור מפני שכאשר הכה אותו אביו קבלתי רשות לנטוש בתוך החבור הזה, אמר לו הה"צ הנה פה במרחץ שוהה כעת הה"צ מצאנו רבי אהרן זי"ל, אמר הדיבוק הרב מצאנו הוא צדיק גדול אבל אינו יכול לעשות לי טובה, אמר לו הרב נסע עמך לסיגעט לפני אבי

זקניו הבעל ייטב לב, אמר הדיבוק הרב מסיגעט הוא גייך צדיק גדול מאד אבל אינו יכול לעשות לי טובה, אמר לו הרב נסע עמך לשיטאווא, אמר הדיבוק מלאכים ושרפים זוחלין ורועדין לפני הה"ק משיטאווא אבל עם כל זה אינו יכול לעשות לי טובה, ובתוך כך נאספו אנשים ונשים וטף בכל הבית לשמוע את דבריו, ובתוך הבאים היה הרב מ... זי"ל ואמר להרב נעשה חרם עליו ויהיה מוכרח לעזוב את החבור, התחיל הדיבוק לשחוק ואמר שאנעלע היום אתה יכול ללמוד, הלא כשהייתי עוד בין החיים היה ילד קטן יכול ללמוד יותר ממה שאתה תוכל, והרב שאל אותו איזה קשיות אשר היה קשה לו ואמר תירוצו מספיק על כולו, אחר זה נסעו עם החבור לאלעסק והה"ק סגר את הדלת בעדו ובעד החבור הנ"ל, ובעבור חצי שעה יצא החבור הנ"ל בריא וחזק ממוקדם, ואמר שנעשה גדולה היתה זה הדיבוק.

בעיר גארליץ התגורר איש חסיד בשם ר' אברהם עלמאן, שהיה רגיל ליתן סגולות וללחוש לחשים עבור החולאים הבאים לפניו, ויום אחד בשנת תרמ"ד, שבעות אחדים לפני הסתלקותו של רבינו הובא אדם שנכנס בו דיבוק לפני הר"ר אברהם, והוא התחיל ללחוש עליו כדרכו, אך הדיבוק פתח את פיו ואמר, ר' אברהם'ל, חדלו מלעשות הבל בלחישותיכם, זקוקין לנסוע עמי לאלעסק להצדיק רבי העניך ושם יהא לי תיקון, אך לא נשאר זמן רב כי בחד שבעות מספר כבר לא יחא הצדיק בהאי עלמא, ומוכרחת להיות אצלו, כי פעם אחת בויתו אותו, וכל זמן שלא אפייסנו לא יהא לי תיקון, והדבר אירע לפני זמן רב מאוד, עוד בימי חכמי המשנה, שאז היה הצדיק מאלעסק תנא ואנכי הכלמיתיו, ועד עכשיו נתגלגלתי בשממון ובתוהו ולא ניתנה לי האפשרות לבקש סליחתו, וכעת ניתנה לי רשות להתנדב באדם ויש לי האזמנות לייסו, ע"כ יסעו עמי תיכף לאלעסק, ויעשו כן, ושם תרפא האיש האלתר.

עוד מספר איש מהימן ששמעו מהגאון ר' צבי קינטליכער זי"ל, רב דהערמאנשאטא-טעבון, שהוא למד אצל ג' גדולים, מקודם למד באשטאוויץ אצל הגאון מנאניאד בעל פרי השדה, אח"כ אצל הערנות הבוהם, ואח"כ בפרעשבורג אצל השבט סופר, וסיפר שכשלמד בהאנשאוויץ הי' לו חבר ובבין הזמנים נסע כל אחד לעירו וגם החבר נסע, ולזמן הבא לא בא בחזרה ולא ידע הטעם.

אחר שעבר שנה פגש עם אח של החבר, סיפר לו האח מה אירע אם אחיו, וסיפר שר"ל נכנס בקרבו דיבוק וציער להחבור, וגר סמוך לבאדיבוביבן כן נסע לבאדיבוביבן ושם נאספו הגה"צ ר' משה'לע והדיינים לחדר הבי"ד ואמרו להדיבוק אנו גוורים עליך שתצא מחבור, ענה הדיבוק מי אתם, אמר ר' משה'לע דרך ארץ, איך בין צאנוער רביס אייניקל, ענה הדיבוק, ושאל על הדיינים, ומה עושים פה אלו עמי הארצים, והמשיך דביבורו ואמר אני תלמיד ר' יהודה הנשיא, רבינו הקדוש, ושביביל שנצבתי [אך האב מ"ק ארויסגעשטעלט] נגד כבודו של רבינו הקדוש, אין לי מנוחה עד היום, ר' העניך'ל הגר באלעסק הוא ניצוץ מנשמתו של ר' יהודה הנשיא, והוא יכול לעשות לי טובה.

כשמעו מה שאמר התחילו להכין עצמם להנסיעה לאלעסק, ותיכף כשהגיעו עצמם להנסיעה פסק מלצער החבור, ומכיון שראו שהיתה רוחה, חשבו שיהי' זד לישע לסטראפקוב להרה"ק משיטאווא שגר אז בסטראפקוב, אמנם תיכף כשחשבו אז דיבור בלחש שרוצים לישע לסטראפקוב ולא לאלעסק, הרגיש זאת הדיבוק ואמר אתם מרמים אותי, ואח"כ בעש"ק שהחבור צחצח מנעוליו קצת אחר הזמן של שבת, רץ הדיבוק עם החבור מרחק רב ומצאורו בהכפר החמישית, אחר הנ"ל נסעו בהכרח לאלעסק, הרה"ק בעל לב שמח לא עשה עסק גדול ובלל אחד בתוך ימי השבוע הכניס אותו לחדרו ואמר לו שיצא מסמך לעין ודרך החלון, וכך עשה יצא משם, הי' לו קצת סימן אצל העין, ועשה חור קטן בהחלון, ואחר כך הי' בעל בית מוכבד בעירו.

כן מסופר שאחד מחסידיו הוסיאטין חלם שנסע להסתופף בצל רבינו, וכשקם משנתו וסיפר את החלום, אמר בצחוק שזה לא יקרה רק אם אשתנע, ואכן בו ביום השתגע ר"ל, והביאו אותו לרבו מהוסיאטין, ותיכף כשהכניסורו לרבו, פתח הרבי ואמר, הלא הוא בעצמו תפרת את חלומו. והובילו אותו לאלעסק, וכשנכנס לרבינו נתן לו רפואה ונתרפא.

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם, ופירש"י אם המצות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון. והקשו בעלי החוס' וכי יש מצות שאדם דש בעקביו, וא"ו זללה"ה בישמת משה כתב לפזר והיה עקב תשמעון, ר"ל שתשמרו המצוה שהוא בעקב בהליכת רגלים, ואף אנו נימא בה מילתא על פי דרכו.

ונראה בהקדם דברי הגמרא (ברכות ה.) אמרו ליה לרבי יוחנן איכא סבי בבבל, תמה ואמר למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה כתיב (דברים י"א כא) אבל בחוצה לארץ לא, כיון דאמרי ליה מקדמי ומחשכי לבי כנישתא, אמר היינו דאיהו לאה. והאריכו המפרש, אבעתא דהכי מוסיף, או לרבי יוחנן בזה דמקדמי ומחשכי לבי כנישתא, והלא סוף סוף על האדמה כתיב.

וביאר הר"י אלגאזי זללה"ה (הובא בשער בת רבים פ' עקב) על פי מה שאמרנו במס' בבא מציעא (דף פג.) השוכר את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב, מקום שנהגו שלא להשכים ושלא להעריב, אינו ראוי לכופו, ופרכינן פשיטא, ומשני לא צריכא דטפא להו אאגרייהו, מהו דתימא אמר להו הא דטפאי לכו אאגרייכו אדעתא דמקדמיתו ומחשכיתו בהדאי, קמ"ל דאמרו ליה האי דטפא לן אדעתא דעבדתינן לך עבידתא שפירתא. ונמצא שהפועלים על שכוונו של הפועל, אבעתא דהכי מוסיף, או שישכים ועריב, או שעשה עבידתא שפירתא. והנה איתא במסכת עירובין (דף סה.) כי אנו פועלי דימנא להשי"ת, והנה הקב"ה טפי לן אאגרא דימי שנותניו בהם שבעים שנה, וברכת למען ירבו ימיכם הוי העדפת שכו, ולזה אמר הכתוב למען ירבו ימיכם על האדמה דוקא, כי בחוצה לארץ אין באפשרותינו לעשות עבידתא שפירתא, וכאמרנו בנוסח התפילה השב שכינתך לציון עירך, ושם נעבדך ביראה, וזאת היתה תמיהת רבי יוחנן כיון דליכא עבידתא שפירתא בבבל, היאך זכו לאגרא טפי בברכת למען ירבו ימיכם, אבל כיון שאמרו לו דמקדמי ומחשכי לבי כנישתא, אמר אינו דאיהו להו, שהרי הא דמקדמי ומחשכי היא גם כן סיבה להעדפת שכו, ושפיר זכו לברכת למען ירבו ימיכם, עכ"ד.

ועל פי זה ביאר כ"ק מן אמור"ר זללה"ה בכרך משה (פ' חיי עמור צו) מה שפיר רש"י"ל שני חיי שרה כולן שוין לטוב, ודוקוק המפרשים מה הוסיף רש"י"ל בזה אחר שכבר דרש מקודם בת ק' ככת כ' בלא חטא. אך ביאור הענין דהנה אצל שרה אמנו מצינו שזכתה לשני מעלות אלו גם יחד, כי עבודתה להשי"ת היתה עבידתא שפירתא שהרי היתה בארץ ישראל, וגם השכימה והעריבה לעבודת הבורא ככתוב (משלי לא טו) ותקם בעוד לילה, ודרשוהו חז"ל במדרש תנחומא (פ' חיי שרה ס"ג) על שרה אמנו. וזה שהוסיף רש"י"ל ואמר כולן שוין לטובה, ולמדנו אשר לבר מן דין שעבדה עבידתא שפירתא, בת ק' ככת כ' בלא חטא, עוד היתה מקדמת ומחשכת בכורך ובערב לעבודת השי"ת, ומילא היה שנותניה כולם מלאים בעבודת ה', ולא נצרך לנכות מן החשבון את שעות הלילה, כי עסקה בעבודת ה' כל הימים לרבות הלילות, כולן שוין לטובה. והוסיף שם בזה דבר חידוש, כי אם העובד עבידתא שפירתא לבר, או שמקדים ומחשך לבר, וזכה להעדפת שכו, למען ירבו ימיכם וימי בניכם, הרי על אחת כמה וכמה שהעובד בשני הבחינות יחד, ששכרו הרבה מאד, וכוחו יפה ביותר שהקב"ה טפי ליה אאגריה לו ולדורותיו אחריו לעולם, עכ"ד.

ובדרך זה עבד גם אברהם איבנו את בורא, כי עבודתו היה בעבידתא שפירתא, וגם היה משכים ומעריב לעבודת בתורה ובתפלה, והיינו דאיהו ליה שזכה לאריכות ימים ושנים, ולזה נאמר ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. והכוונה כי אברהם איבנו היה זקן ויושב בישיבה ועבד עבידתא שפירתא, וגם היה בא בימים, שהשכים והעריב לעבודת בורא, ולזה הו' ברך את אברהם בכל, ופירש"י בכל גימטריא בן. שהוא עצמו זכה לאריכות ימים ושנים, וגם נמשך הברכה לבניו אחריו.

ויש לפרש בזה דברי הנביא בהפטרת השבוע (ישעיה נא ב) הביטו אל אברהם איבכם ואל שרה תחוללכם כי אחד קראתיו ואברכהו ואברכהו. והכוונה שיתבוננו באברהם איבנו ושרה איבנו אשר עבודתם בקודש היה בשני אופנים הללו, הן בעבידתא שפירתא, והן שהיו משכימים

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

במחנה ויואל משה פליישמאנס ה' עקב תשס"ח
נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ומעריבים לעבודת ה', ובזכות זה ואברכהו ואברכהו, שברך אותו הקב"ה בברכה לו ולבניו, וכמו שנאמר ואעשה לגוי גדול, שיהיה הברכה גם לדורותיו אחריו.

ובלכתיו בדרך זה יש לפרש מה דאיתא במס' תענית (דף כו.) אמר רבן שמעון בן גמליאל, לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים שבהן בנות ירושלים יוצאות וכו' והולות בכרמים, ומה היו אומרות, בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך, אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה. ודברי הגמרא צריכים ביאור, כי באמת בכל הש"ס טמונים בו דברים גבוהים ונשגבים, וכל שכן באגרות הש"ס בודאי שאי אפשר להבין כוננת הגמרא כפשוטו.

אמנם לפי דרכינו יש לומר דהנה ביום חמשה עשר באב מתחילין ימי הרחמים והרצון, וצדיקים הקודמים אשר בכל השנה כולה היה שורה עליהם פחד ואימה מיראת אלוקים, מכל שכן בהגיע יום חמשה עשר באב כבר התלהב לבם באש קודש לקראת ימי הרחמים והרצון הבאים, וכל ומ"מ איבריהם וש"ס גידיהם היו מפחידים מאימת יום הדין והיה ניכר על כל פסיעה כהנתם לימים הקדושים, ובודאי אם כל השנה עובר ביראת ה' באהבת ה' וברביקות ה', וצדיקים בתורה הקדושה ועובדים את ה' בהתורמות הנפש ואינם שוכחים מן הבורא עולם, אז בהגיע הימים הקדושים הוא מתרבה ביתר שאת.

ועל כן ביום זה היו בנות ירושלים יוצאות, ואיתא במדרש (שמ"ר פכ"ג ס"א) א"ל תהי קורא בנות ירושלים אלא בנות ירושלים, רמז על הצדיקים שבוניה ומחזיקים את מעמדם של בני ישראל ומעוררים לבבות ישראל לעבודת ה'. והם יוצאים לעורר את בני ישראל ולהקיצם משינת הזמן, והיו אומרות בחור שא עיניך, פתח עיניך וראה איך עבר כל השנה, בראשית השנה כל אחד יש לו השתקקות לעבודת ה' ומקבל על עצמו להוסיף אומץ בתורה ובתפלה, ועכשיו שא עיניך לראות את תעלת המדרגה שרצית להתעלות, ואם הוצאת מחשבותיך הטובים מכה אל הפועל. ואומר תן עיניך במשפחה, ע"ז הביטו אל אברהם איבכם ואל שרה תחוללכם, שיתבוננו בדרך עבודת ה' של אברהם איבנו ושרה איבנו אשר כל ימי חייהם היה שרשרת אחת של עבודת ה', ונאיתא בזה"ק (יח"ד דף רכז.) וצדיקה זקן בא בימים, דהיינו שבא עם כל הימים שהיו מלאים בתורה ויראת שמים ועבודת ה' ולא נחסר לו מהם אפילו יום אחד, ע"ש. ועבדו את ה' בעבידתא שפירתא באופן אשר אין לנו השגה בזה, ומה גם השכימו והעריבו לעבוד את ה', וכמה רחוקים אנהו מזה.

ולזה אמרו חז"ל שם, דמחמשה עשר באב מאן דמוסיף יוסיף, כי בהגיע סוף השנה ומתחילים להתבונן במעמדיו, הרי וראים אנהו כמה רחוקים אנו מעבודת ה' בעבידתא שפירתא, על כן מכאן ואילך מוסיפין בלימוד התורה להיות עכ"פ ממקדמי ומחשכי לבי כנישתא, ומאן דמוסיף מוסיפין לו, ובזכות זה טפי ליה אאגרייהו בברכת למען ירבו ימיכם, וההיפך בהיפך חלילה במאן דלא יוסיף, כי אין בידו לא עבידתא שפירתא ולא מעלת המקדמים והמחשכים אין בו, ואם כן באים זכות יזכה לברכת למען ירבו ימיכם.

וכבר היה דברינו לפרש מה דאיתא בשולחן ערוך (אורח חיים סימן תקפ"א ס"א) נוהגים לקום באשמורת לומר סליחות ותחנונים מראש חודש אלול ואילך. וכתב בהגה, ומנהג בני אשכנז אינו כן, אלא מראש חודש אלול ואילך מתחילין לתקוע אחר תפלת שחרית. הנה מה שכתב הרמ"א דמנהג בני אשכנז אינו כן, אין הכוונה שאינם

נוהגים לקום באשמורת הבוקר, אלא הכוונה שאינם אומרים סליחות, אבל לקום באשמורת הבוקר מראש חודש אלול ואילך בזה כולו עלמא מודי דנוהגים כן, וכן הוא המנהג בכל תפוצות ישראל לקום מראש חודש אלול ואילך באשמורת הבוקר לעסוק בתורה בתפלה ותחנונים. וזמנתה יש לומר דמה שכתב רש"י"ל מצות קלות שאדם דש בעקביו", הכוונה על ענין השכמה באשמורת הבוקר, אשר כמה פרטי המצוה נעשית על ידי פסיעות ובעקביים לילך כבית המדרש באשמורת הבוקר, ונקרא מצוה קלה מפני שרוב העולם מתרשלין בזה וקלה היא בעיניהם כי לא ידעו ולא יבינו החשיבות בזה, ובא הכתוב להזהיר והיה עק"ב תשמעון, ודבסוף השנה יש להזדרז עוד ביתר שאת לשמור את המצות קלות ולהיות ממשכימי קום ככדי שיוכזו לברכת למען ירבו ימיכם, ואז יזכר להעדפת שכו ואהבך וברוך והרבך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך.

ותל"ית שבמקום הזה מניחים דגוש שישכימו באשמורת הבוקר ללמוד לפני התפלה, וכאשר כן נהג מרן דרו"ז זללה"ה בישיבה"ק שישכימו באשמורת הבוקר ולעסוק בתורה לפני התפלה ובוה לעשות הכנה לעבודת התפלה, ופע"א אמר שאינו מבין איך יכולים לגשת להתפלל אל ה' טרם שעסקו בתורה כמה שעות לפני התפלה. ובעמדתו אחר יום חמשה עשר באב יש להזדרז בענין זה ביתר שאת, וגם אלו הרגילים להשכים באשמורת הבוקר, יקדימו לקום ולהוסיף עוד שעות בלימוד התורה, ומאן דמוסיף מוסיפין לו אריכות ימים ושנים וכל טוב.

עוד יש לומר בביאור מקראי קודש והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה, וגם לפרש דברי הנביא הביטו אל אברהם איבכם ואל שרה תחוללכם כי אחד קראתיו ואברכהו ואברכהו.

ויבאר בהקדם מה שכתב א"ז זללה"ה בקדושת יום טוב (לראש השנה את א) לברא נסיון העקידה אשר רצה אברהם לשחוט את בנו, הלא אחד היה אברהם איבנו אשר כבר נתנסה בכמה נסיונות משך קל"ז שנות חייו, ומסר נפשו למען אהבת הבורא יתברך וביטל כל התאוות הגופניות, ומהיכי יתני שיחשוק את בנו יחידו מלעקוד על גבי מזבח. אמנם נראה יען כי רצה הקב"ה לזכותו ואת זרעו אחריו לדורות עולם בנסיון גדול וחדש, על כן עשה שרה הקב"ה ולקח מאברהם איבנו כל מדרגותיו אשר היה לו מקדם, למען ישאר כמו איש פשוט מאד, אשר לזה בודאי יהיה הנסיון גדול לשחוט את בנו. וזהו ביאור המסורה וירא את המקום מרחוק (בראשית כ"ד), מרחוק ה' נראה לי (ישעיה לא ב), כי העיד הכתוב וישא אברהם את עינו וירא את המקום, הוא הקב"ה שיקרא מקומו של עולם, מרחוק, שהרגיש בעצמו כי אבד מדרגותיו וקרבתו להשם יתעלה, ויגיד עליו רעו במסורה מרחוק ה' נראה לי, ר"ל דאין הכוונה על מקום העקידה, רק על השי"ת שנמנה לו מרחוק ואין קרוב אצלו בדעת ובהשגחת שלימות ובהאבה בדוקה כבתחילה, ובאמת כל זאת סיבה המסכת למען הגדיל כח הנסיון, עכ"ד.

אמנם באמת מנסיון העקידה יכולים אנו ללמוד מוסר גדול ודרך התחזקות בעבודת הבורא יתברך, דהנה כך הוא דרכו של היצור הרע לבא אל האדם ולהפיל בקרבו מחשבת יאוש, באמרו הט נא וראה במעשיך הראשונים אשר עשית מראשית השנה, ואם כן במה אפיוא אתה בא לגשת אל הקודש לעבוד את ה', הלא איזה שויות יש אלא מעצמו יזכר וטיהר רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו וקודש אותם באופן גבוה ונעלה והגיע למדרגות גבוהות ונשגבות, ואחר כל אלה פתאום ראה עצמו כשיש פשוט מאד, שהיה לו נפילה גדולה ממדרגותיו הגבוהות, וירא את המקום מרחוק, שנתרחק ח"ו מאת השי"ת. והנה איש אחר במצב כזה היה נופל בספק היאוש והיה חושב האם כבן מאה שנה אתחיל לחדש לעבוד את ה', וכי למה יחשב, הלא ממילא אברתי הכל. אולם לא כן עשה אברהם איבנו, אלא

